

[Poul Dam.]

skatterne vil komme til at stige i de kommende år. Jeg håber, at det offentliges udgifter vil stige ganske væsentligt. De behov, som det offentlige dækker, hører nemlig til dem, der hidtil er blevet taget mindst hensyn til. Der er udækkede behov til stede i så fantastiske mængder her, at man ikke kan være bekendt at tale om nødvendigheden af begrænsninger på dette område.

Statens udgifter skal ikke bestemmes til sidst, efter at alle andre behov er blevet tilgodeset. Det er mindst lige så vigtigt at begrænse den private virksomhed, begrænse de private investeringer, som jeg gerne ville kunne betragte i mange tilfælde som overinvesteringer. Når jeg nødig vil bruge dette ord, er det naturligvis, fordi vi ikke har det tilstrækkelige materiale til at bevise det. Vi har en fornemmelse af, at den private investeringsvirksomhed på mange måder er meningsløs, men vi kan ikke bevise det, fordi det statistiske materiale ikke findes. Det findes for det offentliges vedkommende, men ikke for det privates; forhåbentlig kommer det med den nye lov om Danmarks Statistik.

Et interessant afsnit i betænkningen handler om priser og avancer. Det er interessant, fordi det tydeligt afslører, at det er ganske overordentlig vanskeligt at føre den fornødne kontrol. Der er en væsentlig svaghed her med hensyn til fastsættelse af avancerne. Så vidt jeg kan se, er dette afsnit skrevet — det er en rent stilistisk iagttagelse — af det af udvalgets medlemmer, som har mest forstand på priskontrol og monopoltilsyn og den slags, hvorfor man kan regne med, at det er den øverste sagkundskab, man her hører.

Jeg synes, det i denne sammenhæng er vigtigt at understrege, at der ganske vist sker en kolossal stigning i produktiviteten, således at produktionsomkostningerne falder meget væsentligt, men at det prisfald, som skulle følge heraf, i væsentlig grad bliver opvejet af øgede salgs- og reklameomkostninger og alt, hvad der er forbundet hermed, som stiger i en ganske urimelig grad. Her er der afgjort noget, man kunne tage fat på.

Hr. Erling Olsen og andre har sagt, at de problemer, vi står med, er problemerne i et samfund i forandring, og man kan natur-

ligvis godt fremstille det som en slags vokseværk. I dette samfund er der, som ministeren siger i sin redegørelse, en meget smal margen mellem en politik, som skaber arbejdsløshed, og en politik, som giver fuld beskæftigelse med et for stort efterspørgselspres. Imellem disse to muligheder ligger det, vi alle sammen længes efter, og som vi stadig væk har svært ved at få.

Jeg tror, det er ganske overordentlig svært gennem de traditionelle midler — indkomspolitik, finanspolitik, kreditpolitik o. s. v. — at nå frem til dette punkt. Jeg tror simpelt hen ikke, at det kapitalistiske samfund er i stand til at klare denne overgang til et moderne samfund uden enten inflation eller arbejdsløshed, to onder, hvoraf vi ikke ønsker noget.

Vi må i dette forandringssamfund have en overflytning af arbejdskraft og andre produktionsfaktorer fra den mindre produktive til den mere produktive sektor, og denne overflytning sker, så længe vi har det nuværende system, via en løn- og prismekanisme. Her er en betydelig træghed, som gør, at forhøjelserne bliver ret store, og hele vort velfærdssystem og den solidariske indtægtspolitik fører i næste omgang til, at de gevinster, der er vundet i de fag, som tiltrækker arbejdskraften f. eks., bliver overført til alle grupper. Rationaliseringen sker så meget langsomt ved, at andre erhverv må anvende mindre arbejdskraft, fordi de med de højere lønninger ikke har råd til andet. Men der sker altså en meget kraftig stigning i lønninger og priser som følge af denne overflytning; det medfører hele den siksakpolitik og alt det, som vi har set i de senere år, og som jeg ikke tror vi kan komme uden om, så længe vi fastholder det grundprincip, at socialdemokratiets opgave er at administrere det kapitalistiske system med en smuk velfærdssminke ovenpå.

Jeg tror ikke, vi klarer os uden et betydelig større indslag af en virkelig socialistisk samfundsorden. Jeg mener, det er nødvendigt at få investeringskontrol i ganske betydelig udstrækning. Jeg mener, det er nødvendigt med en forøget offentlig indflydelse på pengevæsenet, banker og sparekasser, forsikringsvæsen. Indirekte ville det selvfølgelig også hjælpe, hvis man kunne virkelig få fat i den grå og sorte